

CHDPU
CHIRCHIQ DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

FALSAFA VA E'TIQOD: O'TMISH, BUGUN VA KELAJAK

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

MATERIALLARI

III-JILD

**PHILOSOPHY AND FAITH:
PAST, PRESENT AND FUTURE**

International Scientific and Practical Conference
PROCEEDINGS

Volume - 3

**ФИЛОСОФИЯ И ВЕРА:
ПРОШЛОЕ, НАСТОЯЩЕЕ И БУДУЩЕЕ**

Международная научно-практическая конференция
МАТЕРИАЛЫ

Том - 3

23-24-aprel, 2025

“FALSAFA VA E'TIQOD: O'TMISH, BUGUN VA KELAJAK”
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
TASHKILIY QO'MITASI

Tashkiliy qo'mita raisi:

G'.I. Muxamedov

Chirchiq davlat pedagogika universiteti rektori.

Tashkiliy qo'mita a'zolari:

B.X. Eshchanov

S.B. Qorayev

D.B. Axmadjanov

O.A. Ortiqov

S.X. Gayupova

R.A. Ikramov

L.K. Axatov

Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor.

Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha prorektor.

O'quv ishlari bo'yicha prorektor.

Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektor.

Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'lim boshlig'i.

Gumanitar fanlar fakulteti dekani.

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini mudiri.

Tashkiliy qo'mita ishchi guruhi:

Madalimov T.A.

Jo'rayev H.A.

Koshanova N.M.

Tashmetov T.X.

Karshiyev Sh.S.

Neshitov P.Yu.

Xaytmetov R.K.

Muhammadiyev L.G.

Nafasov A.K.

Eronov S.Q.

Saidusmanov B.A.

Usmanov A.X.

Sunnatov T.R.

Tuganova L.Dj.

Toshtemirov R.A.

Ilmurodova f.Sh.

Yo'ldoshev U.X.

Abdullayeva D.N.

Sa'dullayeva M.X.

Xolmo'minov G.B.

Miraxmedova Sh.N.

Yakubov X.M.

Imomova U.I.

Tadjibayeva R.O.

Umarova Sh.B.

Yursinboyev J.M.

Nurmanov Sh.J.

Abdullayev T.S.

Maxkamov D.Sh.

Ilyosov Sh.B.

Burliyev U.K.

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini katta o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrasini o'qituvchisi

YOSHLARDA TA'LIMIY VA TANQIDIY TAFAKKUR TUSUNCHALARI

Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich

CHDPU Fakultetlararo ijtimoiy fanlar kafedrası katta o'qituvchisi t.f.f.d.(PhD)

Email: baxrom.said@mail.ru

Sardor Davlatov Aamovich

Samira Shorahimova Xurshed qizi

Tojik tili va adabiyoti yo'nalishi talabalari

ANNOTATSIYA

Maqolada ta'limiy va tanqidiy tafakkur tushunchalari mohiyati tahlil qilinib va yoshlar kamolotidagi o'rni asoslab berilgan. Ushbu maqolada yoshlarda ta'limiy va tanqidiy tafakkur tushunchalarining mohiyati, ularning ahamiyati hamda rivojlantirish usullari yoritilgan. Ta'limiy tafakkur – bilim olish, muammolarni hal qilish va ijodiy fikrlashni o'z ichiga olsa, tanqidiy tafakkur – ma'lumotlarni tahlil qilish, mustaqil xulosa chiqarish va ishonchli dalillarga asoslanish qobiliyatidir. Shuningdek, maqolada ushbu tafakkurlarni rivojlantirishning samarali usullari, jumladan, muammoli ta'lim, munozaralar, tahliliy fikrlash va ijodiy yondashuvlar haqida so'z boradi. Natijada, yoshlarning ilmiy va hayotiy qarorlar qabul qilish jarayonida o'z fikrini mustaqil ifoda etishi va haqiqatni anglash qobiliyati ortishi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: ta'limiy tafakkur, tanqidiy tafakkur, dunyoqarash, ta'lim - tarbiya, sharq allomalari, SH. Mirziyoev, I. Karimov

Abstract: The article analyzes the essence of educational and critical concepts and justifies its place in youth development. This article explores the concepts of educational and critical thinking in youth, their significance, and ways to develop them. Educational thinking involves acquiring knowledge, problem-solving, and creative reasoning, while critical thinking refers to the ability to analyze information, draw independent conclusions, and rely on credible evidence. The article also discusses effective methods for fostering these skills, such as problem-based learning, debates, analytical reasoning, and creative approaches. Ultimately, it highlights how enhancing these cognitive abilities helps young individuals make informed decisions, express their thoughts independently, and better understand reality.

Key words: educational thinking, critical thinking, outlook, education, eastern thinkers, SH. Mirziyoev, I. Karimov.

KIRISH

Bugungi kunda jamiyatning taraqqiyoti yoshlarga bog'liq bo'lib, ularning fikrlash qobiliyati va bilimi rivojlanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun ta'lim jarayonida yoshlarning ta'limiy va tanqidiy tafakkurini shakllantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada ta'limiy va tanqidiy tafakkurning

mohiyati, ularning ahamiyati hamda rivojlantirish usullari haqida so'z yuritiladi. Hozirgi kunda ta'limiy va tanqidiy tafakkurni yoshlar ongida shakllantirish asosiy vazifalardan hisoblanadi. Mamlakatimizda barcha sohalar kabi ilm - fan va ta'lim sohalarida tub islohotlar izchillik bilan davom etmoqda. Jumladan O'zbekiston Respublikasining Prezidenti SH. Mirziyoevning " O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish to'g'risida"gi farmonida "... talabalarda tanqidiy fikrlash, axborotni mustaqil izlash va tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirilmagan" ligi masalasiga e'tibor qaratilgan. Bu esa, ushbu muammoni ilmiy - pedagogik nuqtai nazaridan chuqur va tizimli tadqiq qilish zaruratini yuzaga keltirdi. Bugungi kunda yoshlarni barkamol inson bo'lib etishlarida ta'lim - tarbiya jarayonidagi islohotlarni yanada kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur maqolani tahlil qilish jarayonida ta'limiy va tanqidiy tafakkurlarni yoshlar ongida shakllantirishni umumiy xususiyatlari haqida tahlil olib borildi. Yoshlarga oid siyosat va ta'lim sohasidagi islohotlar keng yoritildi.

MUHOKMA VA NATIJALAR

"Tanqidiy tafakkur" insonning o'zida mavjud bo'lgan bilimlar asosida tashqi axborotlarga munosabat bildirishi bo'lib, undan nimalarni qabul qilish mumkin, nimalarni to'ldirish zarur yoki nimalarni inkor qilish kerakligi haqida qaror ishlab chiqarish jarayonini anglatadi. Ajdodlarimiz yoshlar ta'lim - tarbiyasiga alohida e'tibor qaratganlar. Ularning ta'kidlashicha yoshlikda olingan bilim kelajak uchun tamal toshidir. Yoshlarning ta'limiy va tanqidiy tafakkurini shakllantirishda Forobiy quyidagilarni muhim hisoblagan:

- tabiatdan olingan tabiiy jumboqlar.
- ta'lim - tarbiyadan olingan bilimlar.

Ibn Sino esa quyidagi tizimni ilgari surgan.

- 1) aqliy tarbiya
- 2) estetik tarbiya
- 3) jismoniy tarbiya
- 4) axloqiy tarbiya
- 5) hunar o'rganish

Bular ilmiy va tanqidiy tafakkur bilan birga dunyoqarashni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bu boradagi ishlarning ahamiyatligini O'zbekiston Respublikasi birinchi prezidenti I. Karimov quyidagicha ta'kidlagan edi: " Biz komil inson tarbiyasini davlat siyosatining ustuvor sohasi deb e'lon qilganmiz. Komil inson deganda biz, avvalo, ongi yuksak, mustaqil fikrlay oladigan, xulq - atvori bilan o'zgalarga ibrat bo'ladigan bilimli, ma'rifatli kishilarni tishunamiz ". O'zbekistonda yoshlarga va ularning ta'lim -

tarbiyasiga katta e'tibor berilib kelinmoqda. Biz faqatgina ta'lim - tarbiya tizimini yuksak darajaga ko'tarish evaziga yuksak taraqqiyotga erishishimiz mumkun.

XULOSA

Yoshlarda ta'limiy va tanqidiy tafakkurni rivojlantirish – ularning kelajakda yetuk mutaxassis, mas'uliyatli fuqaro va bilimli inson bo'lishida muhim omildir. Ta'lim jarayonida muammoli yondashuv, mustaqil fikrlashni rag'batlantirish va bahs-munozaralar orqali yoshlarning tafakkur qobiliyatini oshirish lozim. Faqat shundagina, biz kelajak avlodni ma'lumotni tanqidiy tahlil qila oladigan va jamiyatga foyda keltira oladigan shaxs sifatida tarbiyalay olamiz.

Prezidentimizni yoshlar kuniga bag'ishlangan anjumndagi nutqida aytganidek, "Bizning havas qilsa arziydigan buyuk tariximiz bor, havas qilsa arziydigan ulug' ajdodlarimiz bor, havas qilsa arziydigan beqiyos boyliklarimiz bor va men ishonaman Xudo xohlasa havas qilsa arziydigan kelajakimiz ham bo'ladi ". Buyuk kelajak qurish uchun ta'lim tizimini tub isloh qilishimiz, o'z metodlarimizni yaratishimiz va yoshlarga keng shart saroit yaratib berishimiz kerak. Shular amalga oshgandagina yoshlar zamon talabiga javob berdigan va tanqidiy fikr yurita oladigan shaxs bo'la oladi. Zero, yoshlar kelajak bunyodkorlaridirlar.

REFERENCES

1. Karimov. "Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan qurqimiz " Toshkent: O'zbekiston 48 b.
2. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi". Toshkent 2004.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH. Mirziyoevning " O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlamtirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" gi 08. 10. 2019 yildagi PF- 5847- sonli farmoni.
4. "Mustaqil O'zbekiston tarixining dastlabki sahifalari" - Toshkent. 2000 y.
5. Erkaev A."O'zbekiston yo'li" - Toshkent. Ma'naviyat. 2004 y.

UNING KELIB CHIQISHI, ASOSIY E'TIQODLARI	
64. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Yulduz Ashurova Erkinovna, Maftuna Abdumalikova Sobir qizi ISLOM DINI TARIXI VA MOHIYATI	227
65. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Siyovush Xikmatulloyev Jumanazar o'g'li ISLOM TA'LIMOTI. ISLOM ILOHIYOTI, UNING ASOSIY AQIDALARI	233
66. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Hadicha Rozmatova Azamat qizi Rayhona Jangirova Mansurbek qizi YOSHLARNI MILLIY RUHDA TARBIYALASH VA UNGA OID SIYOSAT	238
67. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Zumrad Shomurodova Gulimboy qizi MAHMUD XO'JA BEHBUDIYNING DINIY QARASHLARI	241
68. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Dilafruz Movlonova Ne'matullaevna YOSHLARNI MILLIY RUHDA TARBIYALASH VA UNGA OID SIYOSAT	245
69. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Sardor Davlatov Aamovich Samira Shorahimova Xurshed qizi YOSHLARDA TA'LIMIY VA TANQIDIY TAFAKKUR TUSUNCHALARI	248
70. Baxrom Saidusmanov Abduganiyevich, Gulsanam Nematova Furqatovna ABDULLA AVLONIY - MA'RIFATPARVARLIK VA ADABIY MEROS	251
71. Райхона Чамолитдонова БАЪЗЕ МАСЪАЛАҲОИ УСЛУБИВУ БАДЕЙ ДАР ЭҶОДИЁТИ ШОИРИ ЗУЛЛИСОҲАЙН - ТУРДӢ	254
72. Сарвиноз Расулова ИНФОРМАЦИОННЫЕ ВОЙНЫ	259
73. Sitora Tulavbayeva MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDAGI MADANIY VA MA'NAVIY TARAQQIYOT	263
74. Feruza Azimboyeva Egambergan qizi Uyg'un Abdulhaqov Botir o'g'li DINSHUNOSLIK: TA'LIM VA TADQIQOT METODLARI	268
75. Sevinch Jurakulova Olim qizi Umida Abdumalikova Abdumalikova MILLATLAR VA DINLARARO BAG'RIKENGLIK: FALSAFIY TAHLIL	273
76. Сабрина Мамадисмонова ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КИТАЕ	278
77. Асем Абдуллаева ДОШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ФРАНЦИИ	282
78. Арайлым Ермуханова Шералиевна НЕПРЕРЫВНОСТЬ И СВОЕОБРАЗИЕ ПОНЯТИЯ КОММУНИКАЦИИ И ИНФОРМАЦИИ	286
79. Арайлым Ермуханова Шералиевна УГРОЗЫ И ОПАСНОСТИ В СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЯХ.	290
80. Абзалбек Жаксылыков МЕДИАГРАМОТНОСТЬ В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ: КЛЮЧЕВЫЕ НАВЫКИ ДЛЯ КРИТИЧЕСКОГО ВОСПРИЯТИЯ ИНФОРМАЦИИ	294